

Kıvanç ŞENTÜRK

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

**ÇOCUK CEZA ADALETİNDE
ONARICI ADALET**

İSTANBUL ARŞİVİ

onikilevha

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
DANIŞMAN ÖNSÖZÜ	IX
ÖNSÖZ	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
TABLO LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇOCUK SUÇLULUĞU VE ONARICI ADALET

A. ÇOCUK VE ÇOCUK SUÇLULUĞU.....	5
1. Uluslararası Belgelerde ve Ulusal Mevzuatta Çocuk Kavramı	5
2. Suça Sürüklenen Çocuk.....	8
3. Cezai Sorumluluğu Olan Çocuklar	10
4. Türkiye'deki Çocuk Suçluluğu İstatistikleri.....	14
5. Çocuk Suçluluğuna Etki Eden Nedenler.....	19
a. Aile ve Çocuk Suçluluğu.....	19
b. Göç ve Çocuk Suçluluğu	23
c. Cinsiyet ve Çocuk Suçluluğu	24
d. Okul – Akran Grubu ve Çocuk Suçluluğu	26
e. Madde Kullanımı ve Çocuk Suçluluğu	28
f. Kitle İletişim Araçları ve Çocuk Suçluluğu	29
B. ONARICI ADALET	31
1. Onarıcı Adaletin Düşünsel Arka Planı.....	31

2.	Onarıcı Adaletin Tanımı ve İlkeleri	34
3.	Onarıcı Adalet ile Diğer Adalet Türleri Arasındaki Farklar	37
a.	Cezalandırıcı Adalet	37
b.	Tazmin Edici Adalet.....	38
4.	Onarıcı Adalet Uygulamaları.....	40
a.	Aile/Toplum Grup Mützakereleri (Family/Community Group Conferencing)	42
b.	Cezalandırıcı Halka (Sentencing Circles).....	43
5.	Onarıcı Adaletin Sınırlılıkları.....	45

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRK CEZA HUKUKUNDA SUÇA
SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA UYGULANAN
YAPTIRIMLAR

A.	YAPTIRIM KAVRAMI	49
1.	Genel Olarak	49
2.	Ceza Kavramı.....	50
3.	Güvenlik Tedbiri Kavramı.....	52
4.	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin Karşılaştırılması.....	53
B.	CEZALAR.....	56
1.	Hapis Cezası.....	56
a.	Hapis Cezasının Çektirileceği Kurumlar.....	57
i.	Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumları.....	58
ii.	Çocuk Eğitimevleri	62
b.	Hapis Cezasının İnfazı.....	64
i.	İnfazın Amacı	64
ii.	Hükümlü Çocukların Hak ve Yükümlülükleri.....	66
c.	Hapis Cezasının Çocuk Üzerindeki Olumsuz Etkileri	71
d.	Hapis Cezasının Sakıncalarını Gidermeye Yönelik Kurumlar	74
i.	Uzlaştırma.....	75

---

aa.	Tanımı ve Niteliği	75
bb.	Uzlaşturma Usulü	77
cc.	Edimin Konusu ve Belirlenmesi.....	79
dd.	Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Özel Düzenlemeler.....	80
ii.	Kamu Davası Açılmاسının Ertelenmesi.....	80
iii.	Hükmün Açıklanmasıın Geri Bırakılması.....	83
iv.	Kısa Süreli Hapis Cezasının Seçenek Yaptırımlara Çevrilmesi.....	84
v.	Hapis Cezasının Ertelenmesi	88
vi.	Özel İnfaz Usulleri.....	90
vii.	Koşullu Saliverilme	91
viii.	Denetimli Serbestlik	95
2.	Adli Para Cezası.....	98
C.	GÜVENLİK TEDBİRLERİ	101
1.	Genel Olarak Ceza Hukukunda Güvenlik Tedbirleri	101
a.	Belli Hakları Kullanmaktan Yoksun Bırakılma.....	101
b.	Müsadere.....	103
c.	Akil Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri	104
d.	Suçta Tekerrür ve Özel Tehlikeli Suçlular	105
e.	Sınır Dışı Edilme	105
f.	Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbirleri.....	106
2.	Çocuklara Özgü Güvenlik Tedbirleri ve Bu Tedbirlerin İnfazı....	107
a.	Danışmanlık Tedbiri.....	107
b.	Eğitim Tedbiri.....	108
c.	Bakım Tedbiri	108
d.	Sağlık Tedbiri	109
e.	Barınma Tedbiri.....	110
f.	Sorumlu Kimsenin Desteklenmesi Tedbiri.....	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA
ÇOCUKLAR HAKKINDA UYGULANAN
ONARICI ADALET PROGRAMLARI VE BU
VERİLER İŞİĞINDA TÜRK ÇOCUK CEZA
ADALETİNE YÖNELİK ÖNERİLER

A. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ÇOCUKLAR HAKKINDA UYGULANAN ONARICI ADALET PROGRAMLARI	113
1. Kanada.....	114
2. Yeni Zelanda.....	118
3. Avustralya	122
4. Amerika Birleşik Devletleri.....	126
5. Brezilya.....	131
6. Hollanda.....	135
B. TÜRK ÇOCUK CEZA ADALETİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	138
SONUÇ	151
KAYNAKÇA.....	153
EK 1	169